

Grška Cerkev do 1054.

Obdobje po Fotiju

Šele v letih 893-901, ko je patriarh Antonios Kauleas, se spravita Ignacijeva in Fotijeva stranka. Rim in Bizanc dokončno priznata Ignacija in Fotija za zakonita patriarha.

V tem obdobju nastane **prepír zaradi tetragamije**. V grški cerkvi je namreč tretji zakon dovoljen le v izjemnih primerih, četrti pa strogo prepovedan. Problem nastane, ko Leonu VI. umre tretja žena, on je pa še vedno brez sina naslednika. Patriarh krsti Konstantina VII., sina cesarja in njegove priležnice, kot zakonitega sina, vendar s pogojem, da se cesar loči od nje.

Ko se cesar ne drži tega pogoja mu patriarh prepove vstop v cerkev. Leon VI. se obrne na papeža, ki pošlje v Bizanc svoje legate. Ti se izjasnijo, da proti četrtemu zakonu ni kanonskih pomislekov in spotoma odstavijo patriarha Nikolaja (901-907; 912-925).

Kljub novemu papežu, razkol znotraj Grške cerkve ostane, dokler po Leonovi smrt Nikolaj zopet ne postane patriarh. Četrti zakon prepove, tretjega pa dovoli samo v izjemnih situacijah. Rim sicer ne sprejme teh sklepov, kljub temu pa z Bizancem vzpostavi mir.

Kronanje Otona I. za cesarja povzroči nove napetosti med Rimom in Bizancem, vse pogosteje se vrste različne obtožbe z ene in druge strani. Patriarh Sisinius (996-998) zbere težke obtožbe proti Rimu in jih v obliki poslanice razširi po vsem vzhodu.

Razdor pogloblja tudi položaj v južni Italiji. Papeži se s političnimi cilji Normanom zavežejo proti Bizantincem, vmes posegajo tudi zahodni cesarji. Po drugi strani pa Bizantinci mešajo cerkvene in svetne zadeve. Iz take situacije črpa svojo moč Kerularij.

Kerularijev razkol 1054

Mihael Kerularij (1043-1058). Težko ga je pravično presojati; je izjemna osebnost med patriarhi. Že kot mlad je vmešan v revolte, po nekaterih poročilih naj bi segal po kroni. Takrat mu je samostan zatočišče. Postane klerik in kmalu vpliva na cesarjevo in patriarhovo politiko.

Že 1043, ko postane patriarh je cerkvena samostojnost Bizanca, nasproti nestabilnim razmeram v Rimu vse močnejša. Nevarneje kot politično je "obredno" nadaljevanje: utrjuje se mnenje, da je le v Bizancu, novem Rimu, vera sama in sploh vse cerkveno življenje ostalo pravo, nedotaknjeno. Slabi ideja rimskega primata.

V medsebojne odnose Rim-Bizanc je vmešano **normansko vprašanje**. Od začetka papeži držijo z Normani proti Bizancu. Ko tudi njim Normani postanejo nadležni, se papeži spet žele povezati z Bizancem. To zvezo zagovarjajo tudi Bizantinci sami.

Najbolje se zavzema za to Argyros, kapetan za južno Italijo. Kerularij zvezi nasprotuje. Argyros je sin Melasa, ki se je prej boril proti Bizantincem, poleg tega je tudi latinskega obreda. Predvsem se Kerularij boji, da bi ta koalicija vzpostavila kontrolo Rima nad Bizantinsko Cerkvijo.

Svojo propagando podpira z obrednimi vprašanji (nekvašen kruh, sobotni post). Začne drastično ukrepati – v Carigradu zapre vse latinske Cerkve.

Leon iz Ohrida napiše pismo škofu v Trani-ju, v katerem zahteva da Rim opusti obrede in navade, ki jih je Bizanc napadel. Pismo ne vsebuje nobene anateme. Škof pošlje pismo v Rim, kjer pripravi odgovor kardinal Humbert de Silva Candida. Njegov temperament se more meriti s Kerularijevim.

Spopadeta se nasprotnika, med katerima je kompromis kaj malo možen. Humbertov odgovor vsebuje vse zahteve in pravice reformnega papeštva in našteje vzhodni Cerkvi več kot 90 herezij. Izrazi pripravljenost na pomiritev, vendar njegov ton daje malo upanja. Položaj v južni Italiji se med tem poslabša, cesar hoče doseči spet pomiritev z Rimom. Tudi Kerularij se mora ukloniti.

Poslanci, ki zastopajo Rim so: kardinal Humbert, ter škofa Friderik iz Lotaringije in Peter iz Amalfija. Konstantin jih lepo sprejme, sprejem pri patriarhu pa je zelo hladen, niti ne pride do pravega pogovora.

Humbert začne precej ostro politično propagando in napade meniha Niketasa, ki je pisal proti nekvašenemu kruhu. Niketas na pritisk Humberta in cesarja spis sežge. V tem položaju Kerularij z ostro polemiko, ki ne prizanese niti dvoru, obrne javno mnenje na svojo stran. Poslanci se odločijo, da odpotujejo.

Pred odhodom 16. julija 1054 polože **bulo izobčenja na oltar svete Sofije v Carigradu**. Izobčijo Kerularija, Leona in njune pristaše kot simoniste, ariance, nikolaite, severijance, manihejce, nazirejce, itd., dalje grški nauk o Svetem Duhu, duhovniški zakon in druge zakonite navade grške Cerkve. Cesar pokliče poslance nazaj, naj bi o stvari še enkrat razpravljali; Kerularij medtem mobilizira narod, legati se čutijo ogrožene in dokončno odpotujejo.

Kerularij 24. julija 1054 skliče sinodo, kjer prikaže bulo kot izobčenje celotne vzhodne Cerkve. Na sinodi izobčijo legate in tiste, ki stoje za njimi.

Še vedno je sporno, če je Humbertova bula sploh bila pravno veljavna. Papež je med tem umrl, naslednika še ni bilo. Glede vsebine je v marsičem nezakonito Humbertovo pretiravanje, glede na obliko je usmerjena le proti Kerulariju in njegovim pristašem, ne proti ortodoksni Cerkvi. Enako tudi Kerularij ne izobči papeža ali rimske Cerkve, ampak legate in njihovo ozadje. Mnenja na obeh straneh pa so gotovo precej različna.